

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2010

**Hyvinkää
Järvenpää
Kerava
Riihimäki**

Sisällysluettelo

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat	3
2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet	3
2.1. Yleiset tavoitteet	3
2.2. Kielitaidon tavoitteet	3
2.3. Oppilaan oman äidinkielen tavoitteet	3
2.4. Muiden oppiaineiden tavoitteet	4
3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen	4
3.1. Opetusryhmät ja integrointi perusopetukseen	4
3.2. Luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat	5
4. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen	5
5. Opiskelun ja hyvinvoinnin tuki	5
5.1. Kodin ja koulun yhteistyö	5
5.2. Oppilashuolto	6
5.3. Oppilaanohjaus	6
6. Oppilaan arviointi	6
7. Todistukset	
7.1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen osallistumistodistus	7
7.2. Muut todistukset	7

Opetussuunnitelman laatijat:
Työryhmä Pipsa Airtto
Merike Perälä
Timo Sikkilä

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Valmistava opetus on tarkoitettu niille ulkomaalaistaustaisille oppilaille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, mutta tämä vaatii oppilaan osaamisen monipuolista arviointia. Opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Perusopetuslain mukaan oppilailla on oikeus työpäivinä opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja ohjaukseen.

2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet

2.1. Yleiset tavoitteet

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä ja uskonnossa oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, joten valmistavan opetuksen opettajan ja perusopetuksen opettajien yhteistyö on tärkeää.

2.2. Kielitaidon tavoitteet

Suomen kielen opintojen tavoitteena on kielitaidon tasojen kuvausasteikolla (liite) taso A1.3–A2.1, joka kuvaa keskimäärin oppilaan osaamista valmistavan opetuksen päättyessä.

Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä -opinnoissa. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi toisena kielenä -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen.

2.3. Oppilaan oman äidinkielen tavoitteet

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa hyväksytyä kyseisen kielen opetussuunnitelmaa. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin.

Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

2.4. Muiden oppiaineiden tavoitteet

Valmistavan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot ja kulttuuritausta. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisällöt suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet.

Valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen

3.1. Opetusryhmät ja integrointi perusopetukseen

Koulun pedagogisissa järjestelyissä ja opetuksessa otetaan huomioon, että oppijat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Oppilaan opetusjärjestelyt suunnitellaan ja opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomenkielisiin opetusryhmiin oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen kielen kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

3.2. Luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat

Lapsilla ja nuorilla, joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito, painotetaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa näiden taitojen oppimista. Oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asetetaan siten, että oppilaat saavat omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa opetusta. Sisällöt valitaan niin, että ne tukevat arkitilanteista selviytymistä, kotoutumista ja auttavat opiskelijaidentiteetin kehittymisessä. Oman äidinkielen opiskelu edistää oppilaan oppimistaitoja ja vahvistaa kulttuurista identiteettiä.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan

vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimien.

4. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Valmistavaa opetusta varten ei ole olemassa valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, joten jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa. Valmistavan opetuksen oppilaalle voidaan laatia myös oppimissuunnitelma.

5. Opiskelun ja hyvinvoinnin tuki

5.1. Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetus-suunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Kodin ja koulun välisen onnistuneen yhteistyön kannalta on ensiarvoisen tärkeää aina tarpeen vaatiessa käyttää ammattitulkia. Näin varmistetaan oppilaan, huoltajien ja opettajan oikeusturva.

5.2. Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Erityistä tukea tai oppilas-huollon palveluja tarvitsevien oppilaiden varhaiseen tunnistamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tukitoimet pitää käynnistää ajoissa ja tehokkaasti.

Oppilaan tuen tarpeet arvioidaan valmistavan opetuksen aikana yhteistyössä koulun oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Tukea suunniteltaessa tehdään yhteistyötä perheen sekä perheelle mahdollisesti tehtävän kotoutumissuunnitelman laatijoiden kanssa.

5.3. Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Ohjausta toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennalta ehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

6. Oppilaan arviointi

Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön.

Oppilaan suomen kielen taitoa arvioidaan kielitaidon tasojen kuvausasteikolla. (liite). Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeroarvostelua.

Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

7. Todistukset

7.1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen osallistumistodistus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus. Osallistumistodistukseen merkitään opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana. Todistukseen merkitään arvio oppilaan suomen tai ruotsin kielen taidosta kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan (liite).

Välitodistuksia voidaan antaa valmistavan opetuksen aikana esimerkiksi lukukauden lopussa.

7.2. Muut todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa (38§) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteiden 2004 lukuun ”8.3. Todistukset” kohtaan ”Muut todistukset”. Tällainen todistus liitetään valmistavan opetuksen osallistumistodistukseen.

Mahdollinen todistus oman äidinkielen opinnoista liitetään myös valmistavan opetuksen osallistumistodistukseen tai välitodistukseen.